

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет ветеринарної медицини

“04” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛАТИНСЬКА МОВА (ТЕРМІНОЛОГІЯ)»**

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н6 Ветеринарна медицина

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

канд. пед. наук, доцент Олена БАЛАЛАЄВА

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	Н6 Ветеринарна медицина	
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	не передбачено	
Форма контролю	екзамен (повний термін навчання) залік (скорочений термін навчання)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна (повний, скорочений терміни навчання)	заочна
Курс (рік підготовки)	I	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	-	-
Практичні, семінарські заняття	60 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальній, науковій та професійній діяльності, навчити їх термінологічної латини, яка функціонує у ветеринарній медицині та суміжних з нею біологічних науках. Латина є базисом термінології в анатомії тварин, гістології та фізіології, фармакології, вірусології, біології, клінічних та інших дисциплінах.

Завдання: Основне завдання полягає у формуванні професійно-термінологічної компетентності здобувачів вищої освіти, сфокусованої на вивченні латинської ветеринарної терміносистеми в таких її субтерміносистемах: анатомічна, фізіологічна, фармакологічна. Навчання термінологічної латини означає також створення передумов для усвідомленого засвоєння термінованих частин мови греко-латинського походження, що увійшли у відповідну субмову ветеринарної медицини. Закладаючи основи для подальшого самостійного оволодіння здобувачами професійної термінології, курс виконує водночас і важливі загальноосвітні та виховні завдання: розширення світогляду здобувачів вищої освіти, підвищення рівня їх мовної культури шляхом удосконалення навичок уживання інтернаціоналізмів греко-латинського походження. Виховне та загальноосвітнє значення також має знайомство здобувачів вищої освіти з історією виникнення латинської мови, її значенням у розвитку європейської культури та науки, вивчення сентенцій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- правила нормативного читання латинських слів;
- граматичні правила, що лежать в основі будови латинських термінів;
- 500 лексичних та словотвірних одиниць латинського та грецького походження (частин тіла та органів, захворювань, лікарських форм і засобів), а також найуживаніші прикметники, дієприкметники, числівники, дієслова;
- правила та основні моделі утворення латинських анатомічних, фармацевтичних, клінічних термінів;
- правила оформлення латинської частини рецепта;
- 100 латинських сентенцій та студентський гімн «Gaudeamus»;

вміти:

- правильно читати і писати ветеринарно-медичні терміни латиною;
- користуючись знаннями з граматики і словотворення латинської мови, визначати структуру та розкривати значення багатокomпонентного терміна;
- грамотно виписувати латинську частину рецепта.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 2. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

СК 3. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	повний термін навчання							скорочений термін навчання					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.													
Тема 1. Фонетична система латинської мови.	1	6		4			2	6		4			2
Тема 2. Частини мови. Іменник.		4		2			2	4		2			2
Тема 3. I відміна іменників.	2	4		2			2	4		2			2
Тема 4. II відміна іменників.		4		2			2	4		2			2
Тема 5. Прикметник.	3	4		2			2	4		2			2
Тема 6. Структура анатомічного терміна.		6		2			4	6		2			4
Тема 7. Теперішній час дійсного способу	4	4		2			2	4		2			2
Тема 8. III відміна іменників.		8		4			4	8		4			4
Тема 9. Прикметники III відміни.	5	4		2			2	4		2			2
Тема 10. IV і V відміна іменників.		4		2			2	4		2			2
Тема 11. Відмінювання грецьких іменників.	6	4		2			2	4		2			2
Тема 12. Gaudeamus.	7	8		4			4	8		4			4
Разом за модулем 1		60		30			30	60		30			30
Модуль 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.													
Тема 1. Ступені порівняння прикметників	8	4		2			2	4		2			2
Тема 2. Клінічна термінологія.		4		2			2	4		2			2
Тема 3. Дієприкметники.	9	4		2			2	4		2			2
Тема 4. Займенники.		4		2			2	4		2			2
Тема 5. Умовний спосіб.	10	4		2			2	4		2			2
Тема 6. Хімічна номенклатура.		4		2			2	4		2			2
Тема 7. Числівник.	11	4		2			2	4		2			2
Тема 8. Структура рецепта.		8		4			4	8		4			4
Тема 9. Латинська частина рецепта.	12	4		2			2	4		2			2
Тема 10. Рецептурні скорочення.	13	4		2			2	4		2			2
Тема 11. Лікарські форми.	14	8		4			4	8		4			4
Тема 12. Фразеологічний мінімум:	15	8		4			4	8		4			4
Разом за модулем 2		60		30			30	60		30			30
Усього годин		120		60			60	120		60			60

3. Теми лекцій – не передбачено.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетична система латинської мови.	2
2.	Частини мови. Іменник.	4
3.	I відміна іменників.	2
4.	II відміна іменників.	2
5.	Прикметник.	2
6.	Структура анатомічного терміна.	2
7.	Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.	2
8.	III відміна іменників:	4
9.	Прикметники III відміни.	2
10.	IV і V відміна іменників.	2
11.	Відмінювання грецьких іменників.	2
12.	Gaudeamus.	4
13.	Ступені порівняння прикметників	2
14.	Клінічна термінологія.	2
15.	Дієприкметники.	2
16.	Займенники.	2
17.	Умовний спосіб.	2
18.	Хімічна номенклатура.	2
19.	Числівник.	2
20.	Структура рецепта.	4
21.	Латинська частина рецепта.	2
22.	Рецептурні скорочення.	2
23.	Лікарські форми.	4
24.	Фразеологічний мінімум	4
	Разом	60

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Фонетична система латинської мови. Довгі та короткі склади.	2
2.	Самостійні частини мови. Категорії іменника.	2
3.	Іменники I відміни у ветеринарній термінології.	2
4.	Іменники II відміни у ветеринарній термінології.	2
5.	Узгодження прикметників з іменниками.	2
6.	Багатокомпонентні анатомічні терміни.	4
7.	Особливості дієвідмінювання у теперішньому часі.	2
8.	Іменники III відміни у ветеринарній термінології.	4
9.	Особливості відмінювання прикметників III відміни.	2
10.	Іменники IV і V відміни у ветеринарній термінології.	2
11.	Грецькі дублети.	2
12.	Gaudeamus.	4
13.	Суплетивні ступені порівняння прикметників	2
14.	Терміноелементи в клінічній термінології.	2
15.	Особливості творення дієприкметників.	2
16.	Займенники у рецептурі.	2
17.	Вживання умовного способу в рецептурі.	2
18.	Творення латинських назв кислот і солей.	2

19.	Вживання числівників у ветеринарній термінології.	2
20.	Види рецептів.	4
21.	Правила оформлення латинської частини рецепта.	2
22.	Додаткові надписи у рецепті.	2
23.	Латинські назви твердих, рідких, м'яких лікарських форм.	4
24.	Фразеологічний мінімум.	4
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- самооцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- метод навчальних дискусій;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.		
Пр. 1. Фонетична система латинської мови.	ПРН 1, 2: модуль закладає фонетичні та граматичні основи до опанування латинської мови та анатомічної термінології, після вивчення якого здобувачі вищої освіти повинні знати: фонетичні та граматичні правила латинської мови (іменник, прикметник, дієслово), структуру анатомічних термінів, студентський гімн «Gaudeamus» як частину європейської університетської традиції; вміти: коректно читати, писати і перекладати латинські ветеринарно-медичні терміни, до складу яких входять іменники і прикметники всіх відмін, аналізувати та перекладати багатокомпонентні анатомічні терміни, відмінювати атрибутивні словосполучення та дієслова у теперішньому часі дійсного способу.	5
Пр. 2. Частини мови. Іменник.		5
Пр. 3. I відміна іменників.		5
Пр. 4. II відміна іменників.		5
Пр. 5. Прикметник.		5
Пр. 6. Структура анатомічного терміна.		5
Пр. 7. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.		5
Пр. 8. III відміна іменників:		5
Пр. 9. Прикметники III відміни.		5
Пр. 10. IV і V відміна іменників.		5
Пр. 11. Відмінювання грецьких іменників.		5
Пр. 12. Gaudeamus.		5
Самостійна робота 1. Морфологія. Анатомічна термінологія.		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100

Модуль 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.		
Пр. 1. Ступені порівняння прикметників	ПРН 1, 2: модуль спрямований на вивчення латинської граматики та опанування клінічної, хімічної, фармацевтичної термінології, після якого здобувачі вищої освіти повинні знати: граматичні правила латинської мови (дієприкметник, займенник, числівник), способи творення клінічних, хімічних, фармацевтичних термінів, структуру рецепта; вміти: перекладати латинські терміни, до складу яких входять дієприкметники, займенники, числівники, дієслова в умовному способі, аналізувати клінічні терміни; коректно оформлювати латинську частину рецепта	5
Пр. 2. Клінічна термінологія.		5
Пр. 3. Дієприкметники.		5
Пр. 4. Займенники.		5
Пр. 5. Умовний спосіб.		5
Пр. 6. Хімічна номенклатура.		5
Пр. 7. Числівник.		5
Пр. 8. Структура рецепта.		5
Пр. 9. Латинська частина рецепта.		5
Пр. 10. Рецептурні скорочення.		5
Пр. 11. Лікарські форми.		5
Пр/р. 12. Фразеологічний мінімум.		5
Самостійна робота 2. Морфологія. Клінічна, хімічна, фармацевтична термінологія.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, складені із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонено (зокрема із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=887>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми:
Вакулик І.І., Балалаєва О.Ю. Елементарний курс латинської мови та основи ветеринарно-медичної термінології: навч. посіб, вид. 2-ге. Київ: ВПЦ НУБіП, 2018. 669 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова (термінологія)» для здобувачів вищої освіти денної форми.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / за ред. Л. Ю. Смольської. 4-те видання. Київ : Медицина, 2019. 472 с.
2. Паласюк Г. Б., Саварин Т.В., Федчишин Н.О. Латинська мова та медична термінологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 547 с.
3. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології: навч. посібник, 11-е видання. Київ: Медицина, 2021. 240 с.
4. Шинкарук В. Д. Lingua Latina. Посібник для самостійної роботи з латинської мови: медична термінологія. Чернівці, 1999. 118 с.
5. Balalaieva O. (2019). Online resources and software for teaching and learning Latin. Texto Livre: Linguagem e Tecnologia, 12(3), 93-108. (Scopus)
<https://periodicos.ufmg.br/index.php/textolivre/article/view/16858>
6. Balalaieva O. (2020). The effect of using e-learning tools based on visualization in teaching and learning Latin. Revista Conhecimento Online, Vol. 3, 04-29. (Scopus)
<https://periodicos.feevale.br/seer/index.php/revistaconhecimentoonline/article/view/2323>
7. Balalaieva O. Veterinary students learning outcomes after the Latin language course. Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія. 2020. № 11 (3). С. 8-12
<https://doi.org/10.31548/hspedagog2020.03.008>
8. Balalaieva, O., Sichkar, S., Zembytska, M., Shapochka, K., & Ababilova, N. (2024). Formation of students' language competencies through the use of innovative technologies. Amazonia Investiga, 13(78), 177–193. (Web of Science)
9. Latin language and medical terminology. URL: <http://www.pinax.com.ua/latin-language-and-medical-terminology/>
10. Latinitium: Tools for learning Latin. URL: <https://latinitium.com/resources-for-learning-latin/tools/>
11. Pinax. Сайт для вивчення класичних мов. URL: <http://www.pinax.com.ua/>
12. Latin Resources. URL: <https://www.clrconline.com/latin-resources/>